

ERDELYI ÉLET

Tartalom:

Miniszter urak,

kirakatrendezők kellene az uccára

Hallatlan erőfeszítéssel készülődnek a német pártok a választási harc utolsó hetére
Érdekes ujitások és meglepetések a választási küzdelemben.

Potya vendégek, ujságtolvajok és krónikus bliccelők tönkre teszik a kávéipart

Aki milliomos volt egy napig

Egy esernovitzi pincér örökségének tragikomédiája

V é g r e !

Meglojtják a zsaroló revolver sajtót — Vér és könny az álhírlapírók nyomában — »Álhírlapíró és vidéke« a halálos ágyon

Amerikában mindig a nőfizetrá...

Tanító ur, — ne bántsa a gyerekeket

**Politika. Társadalom. Közgazdaság. Művészet. Technika
Utazás, üdülés. Divat. Foto. Sport. Kozmetika
Moso yország stb. stb.**

Kénes színház- és filmélet

Sorsjegyvevőink

SZIVES TUDOMÁSÁRA HOZZUK
HOGY A II-ik OSZTÁLY
KIVÁLTÁSI TERMINUSA

november 6.

A sorsjegyek kiváltása minden-
kinek érdekében áll, mert az
ára ugyanaz marad, viszont
nyerési esélyei folyton növe-
kednek. Sorsjegyeink intéze-
tünk bélyegzőjével és alá-
írással vannak ellátva. 00-00

Goldschmidt Bank R. T.
ARAD, Str. Eminescu 4

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

.....
Előfizetési árak egy évre: vála-
latoknak, nagykereskedőknek és
külföldre 1000 lei, nyugdíjasok-
nak, köztisztviselőknek 300 lei.

.....
Orvosi hírek: hasábonként 50
lei. Gyászjelentések: egész ol-
dal 4000 lei, féoldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvet-
lenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda
utján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés-
oldalon 6 lei négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szöveg-
közti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és
egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerkesztőség: v. Szent László-uca 2. — Telefon 520.
Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

ARAD.

1932 NOVEMBER 1.

XXI. ÉVF. 31. SZ.

FŐSZERKESZTŐ:

GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Miniszter urak,

kirakatrendezők kellenek az uccára

Az élet kirakata az ucca. A kereskedő legszebb portékáját rakja a kirakatba. A járókelők önmagukat állítják be élő kirakati bábuk gyanánt. A gazdag a fényűzését, a szegény a nyomorúságát viszi az uccára bámész szemek elé: kirakat.

Megyek a korzón. Selymek, szövetek, bundák, ékszerrek, ingyenségek a fénylő tüköruvegek mögött és az élő bábukon is, akik illatosan suhannak el melletttem. A kirakat gyönyörű. Megyek . . .

Halk, alázatos hang állja az utamat. Megállok. Ismerős csoportozat. Lépten-nyomon belébukkansz most az uccán: Anya, karján a gyermekkel, szoknyájába kapaszkodva a nagyobbik. Rodin vésőjére méltó figurák. Ha a nagy szobrász faragta volna ki e megindító csoportozatot és márványba merevedve állana itt az uccán, e cifra nép most ámulva állná körül és dicsérné az Alkotót. De csak husból, vérből öntötte ki őket az élet ide az uccára, csak emberek, az unott tekintet közömbösen siklik le róluk, nem esztétikus látvány; unalmas. Az a baj, hogy valódi az a kép és a realizmus már rég divatját multa. Semmi stilizáltság, semmi finomság. Az anya ruhája rongyokban lóg. A csecsemő erőlködve szivja az üres emlőt és a nagyobbik gyermek maszatosra mázolta arcát a kis piszkos öklével. Szégyenkezve nyujtom át a koldus-obulusokat, megyek tovább.

Neuländer bundák

olcsóbbak és jobbak mint Budapesten

Arad, Fischer Eliz palota.

Gondolom : anya, csecsemővédelem, gyermeknap, anyák napja, a nemzet jövője, büszkesége és még sok más ilyen gyönyörű dolog fordul meg az agyamban, — újra megállítanak.

Idegsokkos rokkant rángatózik és szakgatott hangon kántálja sablonos litániáját. A szeme helyén két üres gödör, — észre sem veszik.

Szinte látom a gondolatot :

— Vigyétek innen, mert meghasad a szívem. — És tovasuhannak az illatfelhők és finoman siklanak az autók, a rokkant kántál tovább.

Gondolom : névtelen hősök. A nemzet hálája. Magasztos ünnepek az Ismeretlen Katona gránit- emléke előtt és sok más ilyen felemelő gondolat kóvályog az agyamban, — megyek tovább.

Nézem a kirakatot. Mennyi izlés, mennyi szépség, gazdagság, művészet . . . azután még egy anya, egy másik rokkant, egy öregasszony imára kulcsolt kezekkel, egy rongyos, éhes suhanc, azután még egy, még egy és még egy. Furcsa kaotikus gomolyaggá keveredik az egész.

Megállok. Ez nem lehet kérem ! Itt nincs egységes izlés, itt nincs harmónia, rosszul van rendezve az egész kirakat.

Kérünk más kirakatrendezőt !

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Bucurestibe költözöm,

óriási készletem : porcellán-, üveg-servicek,
modern disztárgyak, csillárok, evőeszközöket

**még soha nem létezett
olcsó áron adom el.**

M. FISCHER

üveg- és porcellán nagyáruház

ARAD, Fehér Kereszt-épület.

Modern képeretezés féláron.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán !**

Hallatlan erőfeszítéssel készülődnek a német pártok a választási harc utolsó hetére

**Érdekes ujitások és meglepetések a választási
küzdelemben**

Levél az Erdélyi Élet szerkesztőségéhez

Berlin: A november 6-iki birodalmi gyűlésválasztásra való előcsatározások napról napra nagyobb méreteket öltenek Németországban és e pillanatban már olyan küzdelem tombol a pártok között, amilyenre még nem volt példa. A nagy német pártok azonban az erő kifejtés maximumát az október 31-től november 5-ig tartó utolsó hétre tartogatják, amikor is minden elképzelhetőt elővetnek, hogy a választókat a maguk táborába kerítsék. Ebben a pillanatban még nem lehet megállapítani, hogy mi a német nép álláspontja. Éppen ezért minden lehetősége megvan annak, hogy még az utolsó héten is rendkívüli eredményeket hozhat egy jól megszervezett agitáció. A német pártok erre az utolsó hétre nagy titokban a legkülönbözőbb választási trükkökre készülődnek, hogy egymást legyűrjék a finisben.

A választások kilátásai a legteljesebb mértékben bizonytalanok. Papen kancellár kötelező biztosítékokat tett arranézve, hogy a választási harc során a birodalmi alkotmányt tiszteletben tartja, Gayl belügyminiszter pedig azt jelentette ki, hogy a választási küzdelem folyama alatt a nyugalmát és a rendet a birodalomban változatlanul megőrzi. Bizonyosnak látszik ez is, hogy Hindenburg elnök hü marad az esküjéhez és minden kísérlettel szemben, amely arra akarja rábírni, hogy az alkotmányt erőszakkal megváltoztassa, ellentáll.

A választások várható eredményéről még korai volna beszélni s még az sem bizonyos, hogy az új birodalmi gyűlés munkaképes lesz-e. Bizonyosnak látszik, hogy a nemzeti szocialisták meggyengülve kerülnek be az új parlamentbe, azonban mandátum-vesztésüket nem jósolják többre, mint negyvenre. Ez esetben is azonban a náci csak fuzió után egy más párttal együtt vehetnek részt a kormányalakításban.

Hitler és a pártja iránt a lelkesedés nagyon megcsappant, a választók egy része kétségtelenül a kommunisták mellé, áll azonban a kommunisták is aligha nyernek sokat, legfeljebb husz mandátummal lesz többjük, mint a most feloszlatott birodalmi gyűlésen.

Az a törekvés, amely a polgári középpártok között választási kooperációt igyekezett létrehozni, meghiúsult. A polgári pártok éppen olyan széttagolva mennek a választási küzdelemben, mint amennyire nem egységes a német polgárság sem.

Az, hogy a november 6-iki választásra igen sok párt és frakció vonul fel, teszi különösen élessé a választási küzdelmet. A készülő meglepetéseket persze a legnagyobb titokban

tartják és csak a legutolsó pillanatban válnak azok ismeretessé, nehogy az ellenfél leutánozza őket. Kiszivárgott, hogy egyes pártok igénybe akarják venni az úgynevezett „égi írást”. Ez abból áll, hogy fűrge repülőgéppel rendelkező ügyes pilóták különböző feliratokat vetítenek a felhőkre, ami tényleg úgy hat, mintha égi írás volna. Arra is gondolnak, hogy a nagy pártvezérek arcképét is megjelentetik ilyen ügyes technikai trükk útján az égbolton, hogy a választókat mégjobban fellelkesítsék. Ehhez persze arra van szükség, hogy szép derűs ég mosolyogjon az alkotmányos tüzből égő tömegekre.

Óriási módon felszaporodott a plakátfestők és rajzolók munkája és már most is tele vannak az összes német városok falvai és kerítései, gyakran művészi kivitelű, választási plakátokkal. A gyűlések áradata lavinaszerűen nő és ma már husz-harmincezer választói gyűlést tartanak naponta a birodalom területén. A választási vezérek közben gondterhelten ülnek a zöld asztal mellett vezérkaraikkal és azon tanácskoznak, hogy milyen új, eddig még nem létezett trükkel lehetne lefőzni az ellenfelet.

Potya vendégek, ujságtolvajok és krónikus bliccelők tönkre teszik a kávésiipart

Ezüsttükros kávéházban... a boldog konjunktura-évek közismert nótája is a múlté már, a kávéházak romantikus korszakával együtt, amely a délutáni feketével ébredt és a reggeli korhelylevessel tér nyugovóra mindennap... A száz szál gyertyás, száz icce... — azaz hogy százilaska pezsgős, tükörkabátos régi kávéházi estéknek, éjszakáknak és hajnaloknak örökre bealkonyodott.

Aradon öt kávéház élte túl ezt a boldog konjunkturát. Azt kellene ugyan írunk, hogy öt kávéház éli életét — de hát, uraim, tegyék a kezüket most a „Sirni én is tudok” jelvényük fölé és mondják meg őszintén: hát élet ez...? Lehet-e életnek nevezni mindazt, ami ma az aradi kávéházakban folyik...?

Kezdjük csak el. Ha Horatius az isteni Dantét baj nélkül vezethette végig a középkori pokol rettentő körein, az olvasónak nem eshetik semmiféle baja, ha végigsétál velünk — inkognitóban — az aradi kávéházi fronton.

Reggel van. Pár álmos és letört kereskedelmi utazót látunk ülni a bokszkokban. Azon jár az eszük szemmel láthatólag, hogy talán a Schwartz, az rendel valamit és lehet előleget is felvenni erre a rendeltételre, hiszen úgy sem fizeti ki majd a cégnek az árut... De hátha nem rendel már a Schwartz sem? Miből fog akkor továbbutazni egy 1932-beli rugékonyszellemű kereskedelmi utazó...? Emberünk erre a lehetőségre gondolva mérges lesz és mit csinál? Szidja a kávéházat.

— Ez kifli maguknak? — teszi fel a kérdést, hogy a a kávéház tulsó részén is felfigyeljenek reá. — Ez egy kifli? . . . Na, maguknak legyen mondva!

A reggeli vendégnek rossz a kifli, rossz a kávé, rossz a társalgási víz, mert rossz az élet, az üzletmenet, az egész gazdasági sors.

Délután felvonulnak a törzsvendégek. Voltában le lehet fogadni, hogy csak minden negyedik rendel: a többiek vagy lesnek valakit és leülnek, vagy randevura, üzleti megbeszélésre jöttek, tehát leülnek. Ha pedig a pincér érdeklődik, ideges gesztus a válasz:

— Hát ez miféle terror? Nem látja, hogy várok. Most zavar éppen? . . . Majd szólok . . .

De nem szól. A kávéház már ilyenkor jó meleg, a kinti lucsokhoz viszonyítva ideálisan száraz, nagyszerűen el lehet benne üldögelni. És — ki tudja — hátha tényleg akad benne valami üzlet . . . ?

Estefelé felgyulnak a csillárok s a fényre beérkeznek az esti vendégek is. Egy-két tejeskávét csak elfogyasztanak, merthiszen az ember tényleg meg is éhezik néha, de gyakoribb a „tej, minden nélkül“, mivel így írja elő emberünknek az aggódo háziorvosa, akit kirázna a hideg, ha meghallaná, hogy a Pimpinéni tejeskávét fogyasztott, habbal, holott . . . Mindez persze humbug. Egy tej, minden nélkül — 5 lej. Viszont minden más drágább. S ha a kávéházi vendég anno 1932 egy üres tejet rendel, ugyanazt a fényenyiséget, ugyanazt a hőmennyiséget, ugyanazokat a lapokat konzummálhatja mellékesen, mintha haboskávét rendelt volna. Sőt az ember még fel is háborodhatik azon, ha nem

+ Okos nők +

nem esnek kétségbe a menstruáció esetleges kimaradásánál. Segítséget és új életkedvet nyújtanak számukra még a legsúlyosabb esetben is az én 1000-szeresen kipróbált speciális szereim. Garantáltan ártalmatlan. W.-né Fr.-ból ezt írja: „Az Ön csodálatos szere már egy órán belül hatott. Isten után Önnek vagyok a legyhálásabb“. — Irjon még ma bizalommal nekem és Ön örökké hálás lesz. Ezek köszönőlevelei bizonyítják a sikert. Feltűnés nélküli, diszkrét szétküldés. ooooo

C. A. Jürs, Berlin W. 57-56

ALVENSLEBENSTRASSE 21.

kapja meg azonnal kedvenc szellemi táplálékát, a képeslapot, vagy a politikai napi-organumot és — ha senki se látja — ki is lehet belőle vagdosni a tetszetős divat-modellt, az érdekes cikket, hogy olvassák el odahaza is . . .

Estefelé aztán mindenki szépen hazamegy, ha eddig ráért. A főpincér, — korunk egyik legbizalmasabb és legtöbb csalódáson keresztüleső embere — még örülhet, ha a zsufolt teremben mindenki ki is fizeti azt a bizonyos tejet, minden nélkül, de szürve, langyosan, külön pohárban és fogvájóval. A főúr örülhet, — de minek örüljön, a „tulaj”? Minek örüljön, ha eszébe jut, végigtekintvén a népes asztalokon, a zsufolt helyiségeken, hogy mindettől a tömegtől még annyi lózung sem fog befizetődni, ami a villany, a fa, a víz és a napi fűszerszámlának bár egy szerény harmadát fedezhetné? Minek örüljön, amidőn csak most nézett be hozzá a végrehajtó azért a bizonyos régi esedékességért és elégedetten állapította meg, hogy na, végre egy bolt, ahová járnak a kundschaftok! A végrehajtó, aki nem lát bele a kávéházi publikum zsebébe, méltán háborodik fel a főnök cinizmusán, aki üres bukszát tár elébe . . . Biztosan a hátsó nadrágzsebében teaurálja a bevételt a kávé . . .

Mert a kávésnak senki sem hisz. A villanyárban csillogó tükörfalak között a nyüzsgő kávéházi publikum csalóka milieuje mellett hiába sir a kávé: végzete, hogy mindezt másoknak is, magának is előkelő látszatot kölcsönöz, aki pedig előkelő, az ne sirjon, hanem fizessen! Így érvel a végrehajtó, az adószedély szállító, a pitelezők ezernyi rétege. Ki hinné el, hogy a kávé hiába hordatja a sok lapot, azokat a bejáró törzsvendégek megszokás otthonos mozdulatával rögtön kiemelik. Hiába veszi a kávé, mert a publikum csak tejet hajlandó fogyasztani. Mindez természetesen teljes világításban, mert mentsen Isten attól, hogy valamelyik égő ne égjen!

— Na, mi az?! — jön rögtön a reklamáció. — Hát kávéház ez, vagy micsoda? Miért nem égnek a lámpák? Maga az én szememen akar spórolni . . .?!

És így megy ez reggeltől napestig. Éjjel? Éjjel pedig nem megy sehogy. A főúr elkészítheti nyugodtan a napi bliccelők pontos statisztikáját, nem igen zavarják. A zene — meg hogy hiányozhatna egy kis kávéházból a zene! mélabusan kacskaringózik az üres asztalok között, legfeljebb csak a kártyázókat teszi elevenebbekké, akik különben is hozomra játszanak. Így következik el a mindennapi megváltás órája is, — a záróra Amikor le lehet csavarni a drága villanyégőket, haza lehet küldeni a személyzetet, a zenét és a legeslegmegrögzöttebb kávéházi habituéket, akik így telelnek át egy-egy kávéházban, spórolva napi 5 lejért villanyt, esetleg lakást is.

Mégis: nem állítjuk azt, hogy ne tévedne be a kávéházakba egy olyan vendég is, akinél nem számít az, hogy mit rendel. Sőt! Vannak még ma is asztaltársaságok ilyen jólkereső kávéházi látogatókból. De csalódik az, aki azt

hiszi, hogy ezek legalább rendelnek. Eszük ágában sincsen. Arról lehet megismerni őket, hogy ők sirnak a leghangosabban az egész lokálban és a legjobb esetben egy-egy almát fogyasztanak, mert a nehéz ebéd után ez a legegészségesebb. De a kutyafáját, azt az almát aztán kiválogatják — a pénzükért! Kettőt, hármat is visszaküldenek, ha kucakra találtak, vagy ha más szépséghibája van a kiválasztottnak. A végén pedig fizetnek 4, azaz négy lejt.

Igy folydogál csendesen az ugynevezett kávéházi élet Aradon. Hát élet ez? Fizethet így, ilyen körülmények között a kávé a fűszeresnek, a tejesnek, a péknek, a villanyosnak, a vízműveknek és a többinek? Igaz, hogy a kávéház ma — sajnos — luxus. De akkor ne járjanak bele. Egy textil cég, egy mérsáros és hentesáru üzlet sem engedi meg, hogy a kundschaftok csak úgy bejárógassanak egy kis melegedőre, olvasásra, vagy tereferére. Miért vállalja mások helyett ezeknek a kiadásait az a balvégzetsujtotta embertársunk, aki a vendégipari pályára lépett...?

A kávéházak életében is csak az örök közgazdasági elvek érvényesülhetnek. Aki felkeresi, ne csak igényeit vigye magával, hanem a pénztárcáját is. Ha minden kávéházi vendég legalább egy fekete, vagy fehér-kávét fogyasztana, sőt fizetne is, úgy ezzel a ténykedésével feltétlenül a válság megoldásának természetes folyamatát segítené elő. Ha a vendég fogyaszt és fizet, a kávé sem csak fogyaszt, hanem fizethet is. Fizet a szállítóinak, akik viszont — pénzükhöz jutva — rendezhetik a másokkal szemben fennálló kötelezettségeiket és megindulhatna a pénzforgalom. Egy-egy kifizetett fekete-kávé így válhatna viszonyaink apró indító és lendítő-kerekévé és sok-sok ilyen lendítő-kerek minden bizonnyal mozgásba hozza gazdasági életünk elakadt gépezetét.

Tehát, uraim, ne potyázzanak!

Ne dobja el használt autógummiját, mert megfelelő ráfizetés mellett

Szortírozott raktár!
Friss árú!

Közvetlen
beszerzési forrás!

világhírű autógummira cserélem be.
HIRSCHMANN KÁROLY ARAD,
Strada Gheorghe Lazar No. 17.

Aki milliomos volt egy napig

Egy csernovitzi pincér örökségének tragikomédiája

(Az Erdélyi Élet bukaresti tudósítójától)

Csernovitzból jelentik: Bukovina fővárosában jóformán minden gyermek ismeri Erlich Zsigát, az egyik csernovitzi kávéház és étterem főpincérét. Mindenki tudja, hogy Erlichnek nemcsak a neve jelent becsületet, hanem ő maga is egyike a legtisztességesebb embereknek, aki 15-20 órát dolgozik naponta, és amikor hajnalban holtfáradtan hazatér, akkor néhány órai alvás után a szabadidejét a feleségének és gyermekeinek szenteli.

Erlich Zsiga kávéházi főpincért a napokban az első álmából zavarta fel a levélhordó. A derék postás ajánlott express levelet hozott, amelynek a címzése csak annyi volt:

E r l i c h   Z s i g m o n d

C s e r n o v i t z.

A holtfáradt pincér boszankodva vette át a levelet, amelynek a borítékán egyik legnagyobb csernovitzi bank cégjegyzése volt, de amint beletekintett a irásba, felderült az arca és elrepült szemeiből az álom. A levélben az állott, hogy a román állami jegybank csernovitzi fiókjának 400.000 leit fizet ki Erlich Zsigmondnak azon a címen, hogy ezt az összeget Németországból utalták át a számára.

A nemcsak a nevében, hanem a lelkében is Erlich nem tudta elképzelni, hogy milyen módon és hogyan került ehhez az összeghez, mertha Románián kívül nagyon szerény összeg is a 400.000 lei, csernovitzi fogalmak szerint ennek az összegnek a őirtokában nemcsak egyszeres, hanem többszörös milliomos is Olaki.

A levéllel a kezében a nemzeti jegybank pénztárához rohant Erlich és természetesen azonnal felvette a pénzt és mert a hatalmas összeg láttára az álom is elkerülte a szemét, betért abba a kávéházba, ahol eddig főúr volt és megcsinálta a tervet arra, hogy hogyan fogja beosztani a váratlanul kapott hatalmas summat. Kiszámította, hogy 28 000 lei adóssága van és a becsületes lelkére jellemző az, hogy minden habozás és további számítás helyett elsősorban a hitelezőinek küldötte el a pénzt a pikolóval. Hogy mit akart venni, hogy a lakását és a gyermekeit hogy akarta rendezni, az nem tartozik már a történethez, de mindenesetre jellemző, hogy telefonon értesítette a csernovitzi jótékony egyesületeket és tudatta velük, hogy a váratlanul kapott pénzből ennyit vagy annyit az illető egyesület céljainak a támogatására szánt.

Másnap reggel, amikor Erlich Zsigmond épen be akarta jelenteni a főnökének, hogy kilép a szolgálatból, egy bankszolga kereste. A bankszolga arról értesítette Erlichet, hogy sürgősen hivatják a bankba, mert a tegnapi kifizetett 400.000 leit nem neki, hanem egy másik Erlich Zsigmondnak küldötték. A másik

Erlich egy berlini gyár utazója, akinek a cég, bankátutalással küldötte el a járandóságát, ami márkában nem is olyan rettenetesen sok, mint leiben és amikor a berlini utazó a bankban a pénzért jelentkezett, akkor derült ki a tévedés.

A két becsületes Erlich személyesen is találkozott s ekkor a berlini Erlich azzal hálalta meg a csernovitzi Erlich becsületességét, amiért a 28 000 lei kivételével azonnal és habozás nélkül visszafizette neki a felvett összeget, hogy a 28.000 leit neki ajándékozta. Hoszonnyolcezer lei alig öt, vagy hatszáz márka és egy hatalmas berlini cég jól dotált utazója megengedhette magának azt a luxust, hogy a névrokonát ezzel a német fogalmak szerint aránylag kis összeggel jutalmazza meg azért, amiért minden elvenetés nélkül ismerte az ő igényjogosultságát.

Szétfoszlott egy álom, de megmaradt az igazság: akármi-lyen csunya és rossz ez az élet, a becsületet az így közvetlen vagy közvetve megtalálja a neki kijáró jog.

V é g r e!

**Megfojtják a zsaroló revolver sajtót
Vér és könny az álhirlapírók nyomá-
ban — „Álhirlap és vidéke“ a halálos
ágyon**

Az Erdélyi Élet budapesti tudósítójától

Az ugynevezett közvélemény régi parazitája a revolver-sajtó, amely ma a kétségbeesett egzisztenciák és kétségbeesett kenyérharcok klasszikus korában jobban elburjázott, mint valaha. Ezer és ezer ember, társulat, testület tönkretétele szárad az álhirlapírók sokat elbíró lelkén. A zsarolások legfantasztikusabb variációit találják ki és dezavualják a tisztességes hirlapíró-társadalmat és a becsületes sajtót.

Budapesten, ahol tudvalevően minden harmadik ember „hirlapíró“ címmel és jelleggel szaladgál az uccág szinte elképzelhetetlen arányokat öltött az alsajtó garázdálkodása. Széltében-hosszában csunya zsarolási esetekről beszélnek, amelyeket az álhirlapok alszerkesztői a hálósobahistóriákról és családi botrányoktól fűtött pesti légkörben könnyűszerrel bonyolítottak le.

Kivülálló ember nem is sejtené, milyen pokoli arányokkal és eszközökkel dolgozott az alsajtó Budapesten. A bizonytalan időközökben megjelenő „közgazdasági szaklapok“ husz-harminc pengős „vágásaitól“ egészen a „nagy cápák“ sok ezres zsarolásáig, végtelen és tekervényes az út a revolverzsurnalisztika dzsungeljében. És a legszomorubb, hogy az emberek fizettek és fizetnek, fogcsikorgatva és undorral bár, de odavetik a követelt pénzt a sajtó élős-dijeinek. Miért?

Mert minden embernek van valami titkolni valója. Sokszor nem olyan, amely a büntetőtvénnykönyvbe ütköz-

nék, sőt a legtöbbször tisztán intern, vagy családi jellegű úgyról van szó, de a szenvedő alany mégis inkább fizet, hiszen minden újságolvasó ember jól tudja, hogy a sajtóközlemény hatása mindig a hangtól függ, amelyen íródik és a revolverzsurnaliszták értenek a hangulatcsináláshoz.

Vagyonos arisztokraták, akiknek drága passzióik vannak, családapák, akik titokban csalják a feleségüket sokat mesélhetnének az alattomos zsarolók üzelveiről. És sokat mesélhetnének a biztosító társaságok és egyéb iparvállalatok vezetői is, akik naponta három-négy „hirlapíró ural” tárgyalnak több-kevesebb türelemmel, egy-egy „kényelmetlen” cikk megírása, vagy inkább meg nem írása tárgyában.

A magyar sajtótörvény egyes sokat kifogásolt hiányosságai sokban hozzájárultak a revolverajtó felnövekedéséhez. A sajtótörvénnyel visszaélve egyes sajtótermékek időszakonként külön engedély nélkül jelenhetnek meg és ezek azután végigsarcolják az álhirlapírók a bankokat és vagyonos mágnásokat. Külön kémiszolgálata és alvilága van a pesti álsajtónak, a spionok kiszimatolják a sebezhető pontokat és „delikát” adatok birtokában sarcolják az áldozatot.

A magyar sajtótörvény szerint ugyanis a négy hétnél hosszab időközökben megjelenő nyomtatványok nincsenek engedélyhez kötve, mert ezek már könyveknek tekintendők. Ezzel a könnyítéssel élnek vissza a sajtóparaziták és gombamódra szaporodnak az időszaki revolverlapok, rémei azoknak a keveseknek, akiknek még pénzük van manapság. Igaz, hogy az álsajtó nincstelenek megzsarolásától sem riad vissza.

Az új magyar kormány, amely közelet minden terén erélyes tisztogató munkát ígért, most hozzáfogott az állapotok megfojtásához nagy öröme nemcsak a megzsaroltaknak, hanem a tisztességes újságíró-társadalomnak is, amely erkölcsileg és anyagilag egyaránt sokat szenved a paraziták üzelvei folytán.

Máris megtörténtek a szigorú intézkedések annak érdekében, hogy ezek a dicstelen sajtótermékek mielőbb megszűnjenek. Az engedély nélkül megjelenő „időszaki lapok” terjesztését és kinyomását azonnali hatállyal megtiltották és alapos nagytakarítást végeznek az engedéllyel bíró, de mégis zsaroló sajtóorganumok, főleg a közgazdasági és társadalmi szaklapok áruhájában megjelenő nyomtatványok ellen is.

A tisztító munka nem is nehéz, mert minden benfentes tudja és ismeri a pesti sajtónak ezt az alvilágát. Újjal tudnak rámutatni mindegyikre, de eddig sebezhetetlenek voltak, mert gondjuk volt arra, hogy zsarolásaikat bebizonyíthatatlan formában kövessék el. Most azután végre nem lesz terük, mert nem jelentethetik meg majd nyomtatásban a „leleplezéseket”.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán !**

Levelek, amelyek nem érkeznek meg. Kihez?

A Filmgyárakhoz, hogy csináljanak filmet Az emberekhez, hogy emlékezzenek

Közeledik halottak napja, amely minden embert arra ösztönöz, hogy az emlékezés gyertyáját meggyujtsa kedves halotjának sirhantján. Az ideérkezett düsseldorti német lapok hirdetési oldalait böngészve szembetűnően figyelmeztet a háboru néma áldozatainak szétszórt sirjaira egy hangos, messzire hatoló, gyászkeretes hirdetés. Az egyik nagy nyugatnémetországi autóbusz-vállalat bejelenti, hogy

*halottak napjára társas utazást szervez a felejt-
hetetlen franciaországi harcerekre.*

Az egyik utazás iránya Verdun, a világ legtökéletesebb s legmodernebb erődítménye, amely a világháboru alatt makacsul és szívósan ellenállott a németek minden támadásának. A német férfiak legjava, a büszke germán faj elitje hullott el a francia erődítmény előtt, embercsontokkal kikövezett s vérrel szakadatlanul locsolt utjain. A másik utirány Flandriába visz, amelynek hosszu útján a félledezett harc, a világháboru a legnagyobb emberáldozatot követelte. Az utazás aránylag nem drága, 15—20 márka között váltakozik a részvételi díj s így a legszegényebb szülők számára is lehetővé válik, hogy néhány szál fehér öszirózsát a téli elmulás előtt álló természet haldoklásának e pompás szimbolumát könnyek és visszatérő fájdalmak szivetfacsaró érzések közepette, elhelyezzék széthagyott, de még mindig elevenen vádoló, kiáltó sírokra.

Nagyon sajnáljuk, hogy a távolság s az ezzel járó sok egyéb le nem küzdhető akadályok miatt, nem vehetünk részt a halottak-napi kiránduláson. Megnyugtató azonban a részünkre az, hogy a háborus örökség ellen keményen és férfiasan küzdő német s jelen francia sajtó képviselői, nem fogják elmulasztani a kítűnő alkalmat, hogy a világ eíé tárják újból s ismételten a vérzivatar szörnyü nagy esztendejének még mindig visszatérő s figyelmeztető rémségeit. A szent földön, amelynek minden talpalattnyi helyét drága, szeretett férfiak vére itatott át halottaknapján a gyászmenet minden résztvevője előtt akaratlanul megelevenedik a muli, amely gáztámadással, tankrohammal, ágyuk dübörgésével seperte el a világból azokat, akiket most a kegyelet keres fel halottak ünnepnapján. A sajtó derék munkásai biztosan ott állnak majd a sírok közelében s hallani fogják a szülők, felnőtt gyerekek s még mindig sirató hitvesek zokogásának feltörését. A hangosfilm nagy szolgálatot tehetne a pacifizmus gondolatának, ha a franciaországi hadszíntéren baktató, hozzátartozóikat kereső német expedició minden lépését, minden panaszát megörökítenék. Ez a film talán kijózanítólag hatna a nacionalista örökség megfélemezhetetlen tombolása idejében. Ha a német-francia ellentétek újbóli kiéleződése, az országok közötti feszültségek szomorü napjaiban talán sokat

használja a béke szent ügyének, ha a legkisebb faluba eljutnának ezek a filmek, a halottaknap-i őszi felvonulások megörökítői.

A németországi társasutazás jelentőségét átérezve eszünkbe jutnak a doberdói sziklasírok, a végtelen volhiniai halálmezők. szibériai steppek s a többi háborus emberágak, amelyekben elszakított családjuk melegségének gyűrűjéből durván kiszakított milliók alusszák végtelen örök álmukat. Ki fog a távoleső, megközelíthetetlen sírokhoz zárandokolni? Ki fog gyertyát gyújtani a tömegsírok bejáratánál? A rögtönzött, letaposott, idő szekere által elsodort sírok felett vajjon megszólal-e az emlékezés s a kegyelet hangja? Fázós az őszi szél áltai átjárt lakásokban, amelyekbe még tizenhatév után is visszasírják az elment kedvest, meggyullad majd a mécses és forró imákba öntik a kívánságokat. De ki imádkozik azokért, akiket elfelejtettek? Az asszony már rég meggyászolta a férjét s vigasztalódott. A gyerekek felnöttek s az élet, a nehéz megélhetés minden gondolatukat s érzésüket magának foglalja le. A szülők már rég elköltöztek a fájdalmas világból.

S fordulunk tiszta s ájtatos arccal az Ur felé. A Mindenható, akinek nagy a hatalma, legyen kegyes az elfelejtettek emléke iránt. Ne hagyjon öröm s diszitetlenül egyetlen embersírt a világ minden táján. Legyen az Isten mécsese figyelmeztetés az emberek felé, akik könnyen felejtenek s a leghamarabb elfelejtik azt, aki meghalt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Amerikában mindig a nő fizet rá...

L. K. aradi nagykereskedő levelet kapott Newyorkban élő fivéréától, melynek rendkívül érdekes tartalmából közöljük a következőket:

Az európai nők általában irigylik az amerikaiakat. Hiszen egyre azt halljuk ideát az óvilágban, hogy az amerikai nőnek mennyivel jobb dolga van. Am egy német ujságíró-nő most megcáfolja ezt a hitet. Ezerinte Amerika előnye a többi országok felett csak a nagy gesztusokban, nagy szavakban s paragrafusokban van, — de ezekből a dolgokból a nőnek semmi haszna nincs. Ha az egyén szabadsága és boldogsága alatt azt értjük, hogy akadálytalanul élhet természetes ösztöneinek, akkor az amerikai nő hátrányban van a többi ország-beli asszonyok mellett.

Az egyik Apartment House egy picji szobájában rádió mellett ül Lina. Lina huszonhatéves. És nem kap férjet. Semmi reménye rá. Kinek is jutna eszébe Linát feleségül venni? Igaz, hogy nem csunya. De mindaz, amit bájos megjelenésén kívül a magáénak mondhat, csupán egy szerény állás egy kalapszalomban, amely heti tizennyolc dollárt jöve-

delmez. Ez kevés arra, hogy éljen belőle és sok arra, hogy meghaljon. A házasság szempontjából mindenesetre reménytelen. És Amerikában millió és millió ilyen Lina van. Lina női sajátosságai lassan, de biztosan hervadnak el és Lina rövid idő alatt vénkisasszony lesz. Az egyik nagy newyorki áruház vezetője mondta, hogy mérget vesz rá: női alkalmzottainak negyven százaléka számára még csak átfutó, tiszavirág életű szerelmi boldogságot sem tartogat az élet.

A „felső tizezer“ egy hölgytagja a következőképpen nyilatkozott a kérdésről:

— Hogy mi a különbség az európai és az Egyesült-Államok-beli nők között? Az amerikai nőben megvan a „sikerkomplex“. Az európai nő elhagyja magát, belesírja fájdmát a világba, esetleg — egy férfit mellényre. Az amerikai nő lelkiileg felemészti önmagát, de kifelé csillog. Az amerikai nő harcol, az európai pedig szenved.

Az amerikai törvények mindig a nő javára szólnak. Egy nagy, széles gesztussal: „Ladies first“ átengedik az elsőséget a dámáknak. Néha csakugyan csodálatos eseteket hallani az amerikai bíróságok ítélkezéséről.

— Ha egy asszony jó volt egyszer, akkor örökre is jó, — mondta ki egy amerikai bíró és kényszerítette a férfit, hogy vagy vegye az asszonyt feleségül, vagy utalja át neki életfogytiglan havi jövedelme ötven százalékát. Mert, — mondotta a bíró, — a szerelmi vallomás eo ipso házassági ajánlat, minden másfajta felfogás erkölcsstelenség. Csakhogy néha ez is csupán szürke elmélet marad.

Az egyik pennsylvániai selyemszövőgyárban hosszú sorokban ülnek a nők, rájuk feszített selymek előtt és keresik a szövési hibákat. Csak nők dolgoznak itt; a női munka olcsóbb, mint a férfi munka. És abban a városban például a nők a dolgozók, a férfiak csak „jöllaknak“. A legtöbb férfi munkanélküli, a családot az asszonyok tartják fenn. Így van ez száz és száz kisipari városban.

Az amerikai nők épp úgy nincsenek a férfival megelégedve, mint az európaiak. Megtörténik, — mintahogy egy Newyorkban élő lengyel lány mesélte, — hogy egy férfi meghív egy leányt vacsorára valamelyik vendéglőbe. Azután egyszerre csak eltűnik és a nőnek kell mindkettőjük számláját kifizetni, mert különben beviszik a rendőrségre.

— Meghivhatom egy csésze teára? — kérdezi a hölgytől egy elegáns ur. Európában semmi sem történhetik, ha a hölgy elfogadja a meghívást. De Amerikában . . . Ott megtörténhetik az, hogy a gavallér megmutatja a kabát hajtókája mögé tüzött detektívjelvényt és miután önagysága vétett az erkölcsösségi törvény ellen, két dollárt fizet, ha azonnal és — nyugta nélkül hajlandó fizetni. Ellenkező esetben beviszi az elegáns ur a megszólított hölgyet a rendőrségre, de akkor már öt dollárba kerül a móka. A nők nem nagyon dicsekszenek el az ilyen esetekkel és így ezeknek csak elenyészően kis százaléka jut a nyilvánosságra.

Ilyen a híres megszőktefési paragrafus is. Ha egy férfi egy asszonyt, aki nem a felesége, ha mindjárt az illető hölgy beleegyezésével is, egyik államból a másikba visz, nőszőktetés vétségében büns. Aki egy hölgyet autón átvisz a New Jerseybe vezető hidon, már meg is szőktette. Ez is sok alkalmat ad zsarolási manőverekre.

Egyáltalán, ugyszólván az összes amerikai törvényre akad megfelelő specialistája a zsarolás művészetének. Például: megállapítják, hogy valakinek tulsok a pénze. Amennyiben az illető nős, annál jobb. Úgyesen összehozzák egy fiatal hölgygyel, aki autót vezet. A férfi beül a lány mellé, s az autó átmegy a hidon a szomszéd államba. Tanuk látták. A férfit előállítják és kihallgatják. El is itélik. És akivel ez megtörténik, az legokosabb, ha fizet és minél előbb elpárolog.

Szerelmes levelet írni Amerikában ma már nem divat. A gazdag emberek meg éppen nem irnak szerelmes levelet, még a legostobábbak sem. Mert bármikor megtörténhetik, hogy bemutatják, mint valami váltót és szabott árért megvételre kínálják a gyöngéd sorokat. Hiszen egy ilyen szerelmes levél házasságra, vagy tartásdíjra kötelezi a férfit. Az amerikai nő pedig nem olyan ostoba, hogy ezt a lehetőséget kiengedje a kezéből. Amerikában ezt úgy hívják, hogy: „praktikus lány“. Európában „közönséges teremtés“ a neve. Ez a kölcsönös félelem ki ölte Amerikából a romantikát. A rendőr mindenütt ott van, megjelenik a bokrok közé rejtett padoknál, várakozó autókba belenéz és behajtja a büntetés összegét. Amellett, hogy Amerikában nincs törvényesen engedélyezett prostitúció, a „szerelem“ mégis ipar, amelyen a közvetítők keresnek a legtöbbet.

És a házasság? A döntő körülmény itt is a pénz. Csak azok házasodnak szerelemből össze, akiknek semmijük sincs. A leggyakoribb az ötven százalékos megállapodás alapján kötött házasság. Egyébként a házasság és a válás problémája egyáltalán nem súlyos Amerikában. Minthogy senkinek sincs személyazonosságát bizonyító okmányokra szükség, így mindenki azon a néven szerepelhet, amelyen bemutatkozik. Aki mint atya lép fel, azt el is ismerik atyának, hiszen ő csak tudja, hogy az-e vagy sem? A statisztikának sejtelve sincs róla, hányan élnek ott bigámában. Az egész szerelmi és házassági élet nagy zürzavar, amelynek látszólag egyetlen kétségtelen tétele, hogy mindig az asszony fizet rá...

B o h n g y á r t m á n y u üveges „Ultrasejt“ téglá és mindennemü cserép gyári áron, kizárólag

Kornis Testvérek R. T.-nál

Arad, Str. Alexandru (v. Salacz-u.) 1. — Telefon 501

Vegyen részt az Erdélyi Élet országos riportpályázatán !

Tanító ur, —

ne bánts a gyerekeket!

A tanító munkája a legfontosabb társadalmi munkák közé tartozik. Mégsem kap érte megfelelő anyagi ellenszolgáltatást. Kivált amióta megújult a fizetéscsökkentések lavínája, a leg-súlyosabb napi gondokkal kell megviaskodnia. Keserűségét tehát megértjük. De

a legélesebben tiltakoznunk kell az ellen, hogy ez a keserűség a kezére bizott gyermekek ellen nyilvánosuljon meg.

A tanítás és a nevelés a legszentebb hivatás. Márpedig ezt a leg-szentebb hivatását megbecsteleníti az a tanító, aki anyagi bajai miatt érzett bosszuját tanítványain tölti ki. Sajnos, amióta meg-nehezült az idők járása a tanítók fölött is,

egyre több tanító és tanár ellen érkezik panasz amiatt, hogy nem szeretettel, gyermekismerettel, az érdeklődés fölkeltésével, hanem bottaloktatnak.

Lehet, hogy ők maguk is azt hiszik: egyedül a gyermek „rossza-sága” miatt nyulnak a verés eszközehez. (sakhogy a jó peda-gógusnak jó emberismerőnek kell lennie. Tisztában kell lennie önmagával. Ismernie kell hangulatait. Föl kell ismernie azokat a külső hatásokat, amelynek hangulatát befolyásolják. És ha szembe-kerül tanítványaival,

nem önön hangulataim keresztül kell elbírálnia a gyermek viselkedését és előmenetelét.

Kell erejének lennie ahhoz, hogy bármilyen terhek nehezdedjenek is a vállára, a gyermekkel szemben tárgyilagos maradjon. Ha fuldoklik anyagi nehézségei közepett, legyen gerinces és öntu-datos alkalmazóival szemben s azoktól követelje helyzetének javítását.

A fizetésgondokat gyermekveréssel leszámítolnia nem szabad.

A bottal oktató tanító nem való az iskolába. S ha a felettes hatóságok nem tudják kiűtni a botot a tanító kezéből, a szülők állanak majd oda gyermekeik védelmére. Majd elválik, hogy a gyermekben diadalmaskadó tanítói pálca elég erősnek bizonyul-e a szülőkkel szemben is.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Vegyen részt az Erdélyi Élet országos riportpályázatán!

Yo-Yo

(Arad.) (**) Hát igen. Két héttel ezelőtt még Newyorkban yo-yo-ztak, tíz nappal ezelőtt Budapesten bolondultak meg yo-yo rángatás közben, ma Aradon már nem is rendes ember az, aki a yo-yo karikát nem tudja felszedni a földről és a jövő héten már Pankotán meghaladott álláspont lesz a yo-yo-zás, hogy a tornyospusztai nagyvendéglőben is yo-yo-val szórakozzanak a legények és a lányok.

A yo-yo amint közvetlen szemléletből tudjuk, áll egy korong alaku fadarabból, egy spárgából és egy homo sapiensből, aki ezt a spárgát az ujjának a mozdulataival nagyon szellemeesen és nagyon ötletesen úgy rángatja, hogy a fakorong bizonyos magasságra felszökjön, azután visszaessen. Ez természetesen a legprimitívebb formája ennek a művészetnek. Olyan, mint amikor a zongorázás skálázik. A nehéz etüdöket már csak hosszabb gyakorlat és kellő tanulmány után lehet eljátszani. Mert a yo-yo-nak figurái vannak, akár a mazurkának és csak az az igazi yo-yo-művész, aki már ezeket a figurákat is elsajátította.

Amint mindezekből látható, a yo-yo egészen komoly dolog.

Most, amikor a boltosok a szép őszi napfényben az ajtó előtt álldogálnak és sóhajtoznak, mert már nemcsak a vevők maradtak el az üzletből, hanem az utazók is, egészen okos dolog az, hogy valamivel foglalkozhassanak, yo-yo-znak.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
A munkanélküliek, akik még eddig nem tudták a yo-yo-ig eljutni, ezt a problémát meg fogják oldani. Boldog gyerekkorunkban papendekliből készített korongokat táncoltattunk ugyancsak spárgán és a munkanélküliek hamarosan megtalálják majd a yo-yo pótlékot, ami azért is nagyon üdvös lesz, mert

így a munkanélküliek is foglalkozáshoz jutnak majd. Yo-yo-zhatnak.

A munkanélküli irodakisasszonyok utolsó pénzüket már befektették yo-yo-ba, amivel azután eljutottunk a yo-yo igazi hivatásához és földadatához.

A yo-yo ott született meg a barok üvegpadlóján, a már elavuló szórakozási iparban. Van is értelme. A yo-yo módot ad arra, hogy megvilágítsa a női test körvonalait és a szemléltető előtt új és érdekes pozitúrákat adhasson. A yo-yo strandpótlék. Strandidőben nincs rá szükség és mire a strandidő elkövetkezik, el is mulik a divatja. A yo-yo nagyszerű dolog, mert kecses női ujjak játékát mutatja és vékony női lábszárak taktusverését adja meg. Az egész yo-yo egyetlen és főértelme az, hogy a yo-yo-zó nőt szebbnek és kívánatosabbnak tüntesse fel.

Természetesen ha elhizott matronák yo-yo-znak, akkor ez az értelme nem nyilatkozik meg és akkor nem is kecses, nem is szép, de szórakoz-

*tató, mulatságos. Nem annak, aki yo-yo-zik,
hanem annak, aki nézi,*

Ezt ma már nem lehet mondani, ha arról van szó, hogy a férfiak yo-yo-znak. Ez olyan, mint a cigaretta. Valami felejtető, valami olyan ostobaság, ami kizár minden gondolkozást és amely pihenést ad. Arról pedig már beszélni sem lehet, hogy a férfiak nagy többségének szüksége van arra, hogy órákig el yo-yozzanak. Egyéb dolguk ugysincsén és azalatt, amíg a spárgát rángatják, legalább nem gondolnak sem az adóhátralékra, se a váltólejáratra, se az árverésre. A yo-yo neutralizáló, a yo-yo bufelejtő. Nagyon buta dolog, de még mindig jobb, mintha az alkohol adná meg ezt a felejtést. Valami felejtésre mindenképen szükség van és a yo-yo a legjobb emlékezőt és gondolkozást kiirtó szerszám.

Tömegőrület. Rendben van, de a tömegőrületnek mindig van valami komoly oka. Ezelőtt tiz esztendővel egészen biztos, hogy komoly emberek nem álltak volna oda yo-yo-zni. A komoly embereknek ezelőtt reggeltől estig dolguk volt, pénzük volt, vagy ha nem volt, ezernyi ut állott előttük, amelyen pénzt szerezhettek. A pénz az munka és ebben megmondottunk mindent. Most nincs pénz, nincs munka, tehát yo-yo-ra van szükség, az ujjak hülye rántására, a fakorong céltalan és értelmetlen ugrálására, a mechanikai lekötésre azért, hogy az agy ne tudjon semmivel se foglalkozni. Egészen különös kor ez, amelyben ki kellett találni valamit arra, hogy az agy bizonyos időre, minnél hosszabb időre, annál jobb, szüntesse be minden munkáját.

A yo-yo egészen jó dolog. Valaki azt mondta: Schon gut. Hát hiszen jól van. De mennyivel jobb volna, ha már elfelejthetők volna azt, hogy volt egy idő, amikor komoly embereknek egyéb dolguk nem volt, csak az, hogy egy spárgát rángassanak és kidüledő szemmel nézzék, hogy miképen ugrál egy fakorong.

Isten mentse a világot attól, hogy a yo-yo korszak sokáig tartson. A yo-yo nagyszerű dolog, egy csomó ember, aki csinálta és eladja, még keres is rajta, de azért mégis jobb volna, ha az emberek munkával kereshetnének, azok az emberek, akik most yo-yo-znak, mert egyéb dolguk nincsen.

Valamikor azt mondták, hogy az emberek jó dolgukban csinálnak bolondságot. Arról nem is kell beszélni, hogy a yo-yo nem tartozik a legnagyobb okosságok közé, sőt minden tulzás nélkül bolondságnak is lehet nevezni. De azt ne magyarázzák, hogy az emberek csupa jó dolgukban yo-yo-znak, mint ahogy valamikor jó dolgukban hajnalig mulattak. Az jókedv volt, esetleg tulzott jókedv is, a yo-yo-záshoz egy spárga kell, meg egy fadarab, meg az, aki yo-yo-zik, ne gondoljon másra, csak arra, hogy a fadarabot felrángassa a spárgára. Ez a yo-yo mély titka és mély értelme.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán !**

Mi teszi rendithetetlenné a székelységet?

Utazás Erdélyben

(Riportpályázat)

(Folytatás)

Mikor ideutazva, a Küküllő mentén először találkoztam harisnyás székellyel és az elmondta mindezt nekem, nem hittem el neki. Háromszékből, Magyarhermánból való öreg gazda volt a székelység első hírnöke utamban, bort vásárolni jött a Küküllő völgyébe. Zsinoros, fehér székelyposztó nadrágot viselt és igen érdekes, finom, csikozott fekete kabátot. — Hol veszik ezt a szövetet? — kérdeztem csikos kabátját megfogva. — Mire méltatlankodva mondta, hol instálom? Odahaza készíti az asszony, aztán Lövétén ványolják. Minden ami rajtam van, a cipőn kívül, odahaza készült, nálunk ma már ez a törvény, egy banit nem adunk ki idegennek iparcikkért.

És akkor azt hittem, hogy az emlékeket tele agitátorral állok szemben, egy tudákos emberrel, aki az ujságból olvassa mendezt. Nem hittem, hogy ebben a kis beszélgetésben az egész székelység új hitvallása van benne. Csak most, hogy itt állok a fellegekben rejtőzködő Hargita alatt és hallgatom ezt a távoli szivdobogást, mely úgy lüktet itt, a Hargita oldalában mindenfelé, melyben az egész volt székelység életerejé benne lüktet, értem meg, mért bevehetetlen és megingathatatlan ez a maroknyi törzs másfél évezred óta. Ez a nép, mely Segesvártól Brajláig, Szebentől Brassóig és Bukarestig annyi ezer cselédet és napszámot ad a városoknak, mely, ha kell, szolgálni és cselédkedni is éppen olyan tökéletesen tud, amilyen tökéletesen a maga ura a maga földjén. „Egy banit sem az idegennek!” vallja mind nagyobb erővel, miközben új és új néptömegekkel árasztja el Erdély városait, hat-nyolc tagu családjából Szebenek, Medgyesnek, Brassó külvárosainak egyaránt jut és mindennek annyi új kis házat építenek, egymást segítve, mint a méhek.

Lassan már a városokba is átterjed a hargitai példa; Erdély minden nagyobb városában megindul már a szóttosmozgalom „szóttos-bálok”. „szóttos-napok” hirdetik a magyar intelligencia leányainak: tessék sajátkészítésű ruhában járni. A Hargita az erdélyi magyarság fellegekbe burkolt Sion-hegye most új törvényt diktál egész Erdélynek.

—h—gy

— **Jég!** Előfizetés, rendelés legelőnyösebb Reusz műjéggárban Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon 141.

B r i d z s

Előző cikkeimben foglalkoztam az osztás és licitálás alatt elkövetett hibák büntetésével, ma pedig a *kijátszás* folyamán előforduló szabálytalanságok és ezeknek büntetéséről fogom a t. olvasóközönséget tájékoztatni.

Külfön kiterhetnék olyan forma hibákra is, amik tulajdonképpen nem tartoznának a különböző büntető eljárások alá, hanem csak a jó izlés által diktált szabályokba ütköznek. Ilyenek a hangsúlyozott (pl. kérdő?) licitálás, vagy egyes lapok nyomatékos kihívása, vagy beadása. Ezzel rendszerint jelzik, hogy a szint ismét kéri, néha azért, mert a szín „singli” volt és a visszahívás esetén az illető játékos lohat, vagy mert bármely más okból kívánatos.

Mondanom sem kell, hogy bár csak szépséghibákról van szó, ezek a szépséghibák mégis roppant rontják a játék színvonalát és főleg a kellemes játék rovására mennek.

Jó és kellemes játékos csak a fegyelmezett játékos lehet, tehát igyekezzünk játék közben idegeinken uralkodni, ugyan elismerem, hogy nagyon sok „partner” erősen próbára teszi ezt az igyekezetünket.

A leggyakoribb hiba a kijátszás folyamán az, ha valamelyik játékos *oron kívül* hív ki: az ellenfélnek ilyenkor kétféle joga van, de bármelyikkel csak akkor élhet, ha az így megkezdett ütésbe kártyát még nem adott bele.

Joga van ugyanis az ilyen soron kívül kihívott lapot „zárolni”, vagy követelheti, hogy a hibázó ellenfél milyen szintet hívjon ki. A „zárolt” lap tulajdonképpen nem jó elnevezés, angolul „exposed card”-nak hívják, ami szószerint fordítva „kimutatott” lapot jelent, alapja pedig a régi whistnek a szabálya, hogy a soronkívül kimutatott lap a hibázó mellé az asztal sarkára a sinével felfelé helyezendő. Ezzel a lappal összefüggésben a felvevőnek a következő joga van:

Amikor az a játékos, akié a zárolt lap, az ütések szerint sorrakerül, a felvevő megkövetelheti, hogy a zárolt lapot lehívja, vagy ne hívja. Természetesen a renonszra vonatkozó szabály figyelembe vételével.

Hogy könnyebben megértsük, egy példát fogok szolgáltatni. Az egyik játékos soron kívül hívta a treff dámát. A felvevő a treff dámát a szabályok értelmében zárolta. Amikor valaki treffet hív, a felvevő követelheti, hogy a hibázó a zárolt lapját, (a treff dámát) beadja, sem, aszerint, hogy játékanak melyik előnyösebb.

Ha az ellenfelek egyike egy ütés befejezése előtt kihív, vagy előbb adja bele lapját, mielőtt a sor rákerült volna, a felvevőnek joga van (ismét a renonszra vonatkozó szabályok figyelembe vételével);

a) követelni, hogy a hibázó az ütest megcsinálja;

b) hogy az ütest ne csinálja meg;

c) hogy egy általa megnevezendő szinből dobjon el egy lapot.

Ezeket az utóbbi szigorú szabályokat általában magántársaságokban nem szokták alkalmazni, éppúgy, mint azt a szabályt

sem, hogy ha bármelyik játékos megnéz egy elintézett ütést, az ellenfélnek joga van 50 pontot büntetésképpen felírni. Ezeket a főleg versenyeknél alkalmazzák.

Még egynéhány szót a renonszról.

Ha egy játékos nem ad színre szint, amikor pedig van neki, renonszt követ el. A renonsz akkor válik érvényessé, ha az ütésre mindenki ráadott és lefedték. A partnernek jogában áll mielőtt ráadott volna, illetve mielőtt lefedték volna az ütést, a hibázót megkérdezni, nem adott-e renonszt, ilyenkor a hibázó vissza veheti a tévesen beadott lapot és ha van neki, színre szint tehet. Ellenfelének azonban joga van követelni, hogy a megfelelő színből a legkisebbet, vagy legnagyobbat adja bele, vagy pedig zárolhatja a tévesen megmutatott lapot. Amennyiben egy játékos saját maga veszi észre, hogy renonszt adott, ugyanazok a szabályok érvényesek, mintha figyelmeztették volna.

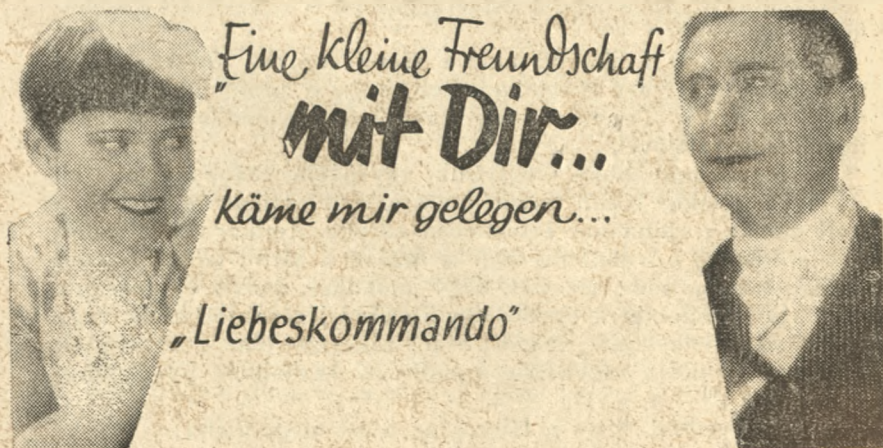
K. A.

Színház és Film Élet

Amikor Jannings Rózsa Sándort játszotta

(Arad). A berlini könyvpiacra a minap jelent meg egy könyv, melyben a számottevő művészek megírják élettörténetüket; azt az utat, amelyet a hírnév csúcsáig meg kellett tenniök.

Ez az ut nem volt könnyű, — írja vallomásában a többi

„Kadettkisasszony“ filmoperett — aradvárosi mozik slágerműsorából között Jannings — mert én soha nem tettem magam számára könnyűvé az utat. De éppen ezért talált felkészülve a

szerencse, amikor bekopogtatott hozzám és azért nem is kényeztetetett el.

Utam hosszú volt és nehéz, amíg a siker rám mosolygott, de ha visszanézek rá, nem sajnálom a kemény kezdetet, harcaimat, keserőségeimet és gondjaimat, mert hiszen már mindezekben túl vagyok és végre is célhoz segítettek.

Ifjuságom álma maga a romantika volt, amely két fogalomban: a színház és a tenger fogalmában lépett elélem. Először a tenger került sorra, mert szegény anyám számára ez látszott a kevésbé veszedelmesnek egy olyan 15 éves fiú számára, aki mindenképpen ki akart szakadni az életbe az iskola padjai közül. Ennek a romantikus kirándulásnak az állomásai: Hamburg, ... hajósinas ... , havi tíz márka fizetés ... szózott hus... heringek... élősdiek és — titkos tanulmányozása a klasszikusoknak. Csak a klasszikusok és a kinzó honvágymarad meg csalódott fantáziámból! Visszatértem tehát a szülői házba és megpróbálkoztam másik ideállommal, — a színházzal.

Első szerződésemet Görlitzbe kaptam. Anyámnak kellett elmennie a direktorhoz és megkérnie, hogy szerződtessen — gázsi nélkül. A direktor teljesítette a kérést. Igaz, hogy a nevem Baumannra változtatta, de mégis boldog voltam. Első szerepem a Faustban az egyik polgár szerepe volt, akinek azt kellett mondania: Nem, az új polgármester nem tesz nekem. Három hétig próbáltam ezt az egy mondatból álló szerepet a forradalmi üvöltéstől kezdve egész az intrikus halk suttogásáig és ez a mondat premieren — lámpaláz következtében — mégis a torkomban maradt. Első szerepem első bukásom is volt. Elhibázottnak tartottam az életem. Második szerepem egy orvos szerepe volt, csak abból az egy szóból állott, hogy: Nem. Az utolsó felvonásban ugyanis a szerelmes férj rálő szerelmesére és a nyomban előhívott orvostól aggodalmasan kérdezi: Veszélyes?

— Nem, — rivaltam rá én azzal a hévvel, amellyel a faustbeli szerepemet akartam mondani. A publikum nem nevet, de a direktorom sem; számára a hatás leirhatalatlan volt.

Első kritikám, amelyiket Egmontban játszott Silva szerepemre vonatkozóan kaptam, így szólt: „Baumann ur Silvájáról nem mondhatunk semmit, legalábbis semmi jót. Mi ennek az urnak, akinek tehetségtelensége kétségen kívül áll, csak azt a barátságos tanácsot adhatjuk, hogy tünjön el mielőbb valamelyik polgári pályán.“ Tizenhat éves voltam akkor.

Brigitte Helm is az Waldheim ártalmatlan

soványító pasztillát szedi naponta. Meg is látszik alakján! Kérje orvosa véleményét. Kapható: **Gyógyszertárakban és Drogériákban.** — Dobozonkint: **Lei 115.**

Ezután jött hét hosszú esztendő, amelyet ripacséknál töltöttem. Alig hiszem, hogy van még valaki, aki a vándor-komédiásoknak az életét olyan keservesen élte végig, mint én. Mindennap új szerep. Meg sem értem, hogy miképen is tudtam megtanulni! A színlapot is mi hordtuk ki Werner barátommal és néha örömmel habzsoltuk azt a kevés ennivalót, amit alkalomadtán kaptunk.

Mit játszottunk? Csak egy pár címet sorolok fel mutatóba: Rózsa Sándor, a pusztai rablókirálya, Ella, a kötél-táncosnő. De játszottuk Schiller, Haramiák-ját is, amelyben Franz és Karl Moort egyszemélyben Clujját szítottam. Volt igazgatónk, aki minden előadás végén, sza-

londaraboknál is, bengáli tüzet gyújtatott, volt egy direktorom, aki a kutyáját nagyon elmésen Előlegnek hívta. Ha bementünk hozzá és előleget emlegettünk, a kutya dühösen morgott, vagy nekünk ugrott. Volt falu, ahol nem adtak a színészek számára szállást. A színpadon aludtunk.

Werner Krauss, a barátom hívta fel rám a figyelmet. Berlin hozta a küzdelem végső, de gyorsan lebonyolódó fejezetét. Aztán jött a film. Az első filmszerződés és a Paramount szerződése között sok esztendő múlt el, de Amerika világsikert hozott, nagyszerű feladatokat. Fejlesztette látókörömet, tudásomat. De boldogan jöttem vissza és örülök, hogy vissza térhettem a színpadra, amelynek hatása sokkal emberibb. Nem mondhatom, milyen jóleső érzés volt ismét színpadon, ez alkalommal a Henschel fuvarost játszani.

„Ich möchte
einmal wieder
verliebt sein...“

ist der Anfang eines reizenden Schlagers in dem Film aus dem Kadettenleben.

»Liebeskommando«

Mit Dolly Haas, Gustav Fröhlich, Anton Pointner, Yvette Rodin, Tibor v. Halmai, Mary Losseff, M. Wittrisch
Regie: Geza v. Bolvary
Musik: Robert Stolz

„Kadettkisasszony“ filmoperett

aradvárosi mozik slágerműsorából

Vadmarhavadászaton a tulbuzgó filmoperatőrrel

Kalandok a bolíviai őserdőkben, amelyeket átok
véd a betolakodók ellen

Az Erdélyi Élet eredeti tudósítása

MOTTO. Az Erdélyi Élet
kizárólagos joggal közli a Para-
mount expedíciós tudósításait,
melyek Romániában csak lapunk-
ban jelenhetnek meg.

Délamerika egyes területeit még ma sem fedezték fel teljesen. A rejtelmés, áthatolhatatlan őserdők talaját még nem érintette fehérember lába és az utóbbi évek vakmerő kutató expedíciói csaknem kivétel nélkül kudarccal végződtek. A trópusi erdőségek megfojtják a merészeket, a mocsarakkal és az alattomos, kegyetlen természettel nem tud megbirkózni a fehérember vasakarata. Ujabban repülőgépekről ugyan lefényképezték az ismeretlen területeket, de a józan repülőgépek mellett még ma is megcáfolhatatlanul élnek rejtelmes legendák a trópusi erdőségek lakóiról. Maguk a bennszülöttek, a félvér indiánok sem mernek bemerészkedni a sötétzöld rengetegbe, amelyeket — állítólag átok véd a betolakodók ellen. Az őserdő szívesen ellenáll a farmerek támadásainak és visszahódítja a civilizációtól az elrabolt területeket.

Az ekvátoron fekvő Bolívia, az egykori hatalmas Peru északi része minden esztendőben elnyel néhány bátor utazót. A bennszülöttek „zöld pokolnak” nevezték el a Titicaca-tó környékén fekvő rengeteget, ahol valamikor a napisten hatalmas városának arannyal borított kupolái csillogtak. A rendkívül mélyvizű tóba süllyesztették a spanyolok elől menekülő inkák a napistennek szánt felbecsülhetetlen értékű aranyajándékokat és a tóból még a mindenre elszánt Pizzaró testvérek sem tudták visszavenni a kincseket. Bennszülött indiánok, akik a szabad és büszke inkák utódainak vallják magukat, mutogatják azt a völgyet, ahol a spanyol kalandorok meg akarták furni a tó falát, hogy lecsapolják annak vizét. A vállalkozás azonban nem sikerült, mert a kemény tüzkösziklákön kicsorbultak a csákányok és a tó istene elpusztította a kincskeresőket.

Ebbe a különös országba, amelynek levegőjében ott lebeg a misztikum, nemrégiben három vakmerő utazó indult el, hogy keresztülvágjon a Rio Paraguay mentén az őserdőkön. Manerte Urriolagoita, egy bolíviai diplomata, Julian Duguay angol újságíró és Bee-Mason filmoperatőr elhatározták, hogy felkutatják a zöld pokol országát, Duguay részletes utinaplót vezetett és ebből az utinaplóból ragadjuk ki az alábbi részleteket.

Ahol még ma is köszöntik a napot

Bolívia Délamerika Svájc-ja. Az Andeszek hatalmas hegyei tornyosulnak a trópusi síkság fölött. Lakossága talán a világ legfurcsább népkeveréke. Miután Bolívar kivívta szabadságukat,

azóta nincs nyugtuk. Egymást érik a forradalmak és Boliviában csak egyetlen igazérvet ismernek az emberek: a kést, vagy a puskagolyót.

Mindenki egyedül él. Mindenki bizalmatlan a szomszéd iránt. A hegylakók lenézik a völgybélieket, a síkság farmerei pedig nem tekintik velük egyenrangúknak a havasak között nyomorgó peruiakat, akik még ma sem mulasztják el hajnalonként ünneptélyesen köszönteni a napot. Spanyol kolóniák, Kecua és Ajmara indiántelegek fekszenek a síkságon, Az emberek hihetetlenül lusták és elképesztően büszkék.

Buenos Airesből indultunk el és itt, Rosalióban szereztünk egy motorcsónakot, amelyen elindulunk az idelátszó dzsungel haragoszöld határvonala felé. Egy vöröshaju, majomképű fickó a kormányosunk, aki egykedvűen veszi tudomásul az utirányt, csupán azt köti ki, hogy az őserdők szélén visszafordul:

— Még senki sem jött onnét vissza, — mutat a haragoszöld csik felé és szélesen elvigyorodik.

Kormányosunk szerint az őserdőben vademberek, rettenetes állatok és kígyók laknak Bee-Mason elégedett. Mozifelveő apparátusa állandóan a nyakában lóg:

— Mindent lefotografálunk — mondja és lelkiszemeimmel látom a szörnyű óriáskígyót, amint valamelyikünk derekára burkolódik, halálhozó szoritással, Bee-Mason az áldozathoz rohan és — szorgalmasan kurglizza gépét.

Egyelőre azonban még messze vagyunk a „Zöld pokoltól”. Annyit már megtanultunk, hogy nem kötjük az orrára senkinek utunk célját. Az emberek örülteknek tartanak minket és ha Rosalióban kikerülne, hogy hova utazunk, nem akadna a spanyolok közül egy sem, aki szóbaállna velünk.

Diplomáciai Bonyodalom az erdőirtás miatt

Csónakunk elromlott és hogy időt ne veszítsünk, lovon folytatjuk az utat. A vörösfejű kormányosnak meghagytuk, hogy amint lehet, jöjjön utánunk felszereléssel. A part mentén lovgolunk. A nap szárazra perzseli a növényzetet. Egymástól szerteszórva állanak a kis színestetejű tanyák a lassan emelkedő síkságon.

A környéken jelenleg nagy izgalom uralkodik. Amerikai üzletemberek ugyanis felfedezték a dzsungel szélén egy különös, magasranövő fát, amelynek törzse rendkívül értékes. Quebrachonak hívják és 40 százalék tannint tartalmaz. Az amerikaiak szerződést kötöttek a bolíriai kormánnyal és megszerezték a fa kitermelésének monopolumát. Néhány hét előtt megjelentek az őserdő szélén és irtani kezdték a rengeteget. A benszüllött lakosság azonban nem nézte jó szemmel a munkát. Hiába mondták a mérnökök, hogy a felszabaduló erdőterület gazdagítani fogja a bolíviai mezőgazdaságot. A benszüllöttek egy éjszaka fegyvert fogtak és elkergették az amerikaiakat. Az őserdő valamennyiük ellensége, de úgy látszik, nem akarnak megszabadulni a zöld pokoltól. Az ügyből valószínűleg diplomáciai bonyodalom lesz, azoban ez nem i gátja a derék farmereket.

A bolíviai vendégszeretet

A csónak még mindig nem ért utól bennünket. Tikkadtan lovagolunk a cserjék között és örömmel fedezünk fel végre egy tanyát. Bolíviai szokás szerint bebocsátást kérünk. Odalovagolunk az ajtóhoz és hangosan megkérdezzük.

— O de casaa? (Van itthon valaki?)

Aki ezt a formát nem tartja be és leszáll a lováról, mielőtt a házigazda erre engedélyt adna, könnyen kaphat golyót a bordái közé. Kötelező az a formáság akkor is, ha a házigazda törteletesen kint ül a verandán és ha a kérdésre nem válaszol, annyit jelent, hogy mehetünk tovább szállást keresni. Ez azonban ritkán történik meg. A bolíviaiak vendégszeretők és ha valaki betartja a szertartásokat, lekötelezően kedvesek tudnak lenni.

Ha az ember belép az ajtón, legelőször is le kell raknia fegyvereit. Még a vadászkését is leteszi a vendég. Ellenkező esetben könnyen pórul járhat. Ha idegen lép a házba, a gazda feleségének és gyermekeinek, valamint a ház összes asszonyainak be kell vonulniok a konyhába és innen nem szabad kimozdulniuk mindaddig, amíg a vendég a házban tartózkodik. Kivételt csak bennszülött cselédekkel tesznek. Ezek a bennszülöttek még ma is formális rabszolgasorban élnek. A rabszolgaság azonban korántsem olyan veszedelmes dolog, mint azt mi európaiak hinnenk. Patriarkálisán élnek együtt uraikkal és nem akarnak változtatni a sorsukon.

Vadászat vadmarhákra — mozigéppel

Házigazdánk lekötelező szíveséggel fogadott. Szállást adott nekünk; nem kérdezte, hogy kik vagyunk és merre tartunk, ellenben meghívott másnap vadászatra. A környéken veszedelmesen elszaporodtak a vadmarhák.

Másnap reggel napfelkelte előtt utnak indultunk. Ellovagoltunk az Assuncion laguna torkolatához. Itt már érezhető az őserdő közelsége. A talaj mocsaras és a növényzet szokatlanul buja. Lovastól együtt elvesztünk a husos páfrányok tömegében. Mint egy kétórás lovaglás után kitötöttük lovainkat és házigazdánk vezetése mellett lehúzódtunk a laguna partjára, a vadmarhák ivóhelyének közelébe. Vezetőnk csendre intett s figyelmeztetett bennünket arra, hogy gondosan célozzunk, mert a megsebzett állat veszedelmes ellenség. Dobogó szívvel húzódtunk meg a cserjében. A hajnal vérvörös fénnel öntötte el a laguna tükret és a papagájok rikoltozva röpdöstek át fejük fölött. A páras levegőben egyszerre csak feltűnt egy hatalmas bika. Óvatosan közeledett. Nyomában negyven-egyenöt állat dobogott. Lövésre emeltünk fegyverünket, mikor a bika hirtelen horkantással megfordult és nyomában a csordával iszonyu csörtetéssel nekivágott a sűrűségnek. Ugyanekkor mögöttünk berregés hallatszott. Bee-Mason forgatta gépének kurbliját és ezzel elriasztotta a pompás vadászsákmányt. Eddig udvarias házigazdánk éktelenül káromkodni kezdett, lekapta kalapját, beleköpött és háromszor földhöz csapta. Hosszu orral ballagtunk el és határoztam, hogy Bee-Masont nem vesszük magunkkal többé vadász-kirándulásra.

Interju Johnny Weissmüllerrel

Az Erdélyi Élet eredeti tudósítása

Johnny Weissmüllert nem kell bemutatni. Az uszás világbajnoka, az uszósport tüneményes tehetsége, aki kiváló sportképességei mellett, kitűnő üzletember. Üzleti érzékét azzal bizonyította be a leglényesebben, hogy dicsőségének tetőpontján indult vissza a sportszerepléstől. Nem várta meg, amíg mások, fiatalok eléje kerülnek és legyőzik. Az olimpiai versenyeken már jelentkezett is egy Weissmüllerhez hasonló vizititán, a tizenhatéves japán Myazaki. A kis japánról csodákat beszélnek. Azonban Weissmüller neve ma mégis fényesebben ragyog, mint legkáprázatosabb uszóversenyeinek idején.

Ma ő róla beszél Amerika és ha az amerikai ujságoknak hinni lehet, körülbelül nyolcmillió fiatal amerikai nőnek Johnny a férfi eszményképe. A nyolcmillió rajongón kívül még erősebb érv Weissmüller jelenlegi népszerűsége mellett az, hogy Amerika legkiválóbb ujságírója, a nem könnyen lelkesülő Katherina Albert irt nagy cikket Weissmüllerről. K. Albert nem lelkesül a férfiakért. Szigoruan annyit tart róluk, amennyit érnek. Sokszor tulszigoruan ítélkezik és akkor úgy véli, hogy nem érnek sokat. S ez a cinikus amerikai ujsághíresség négyszer nézte meg az eddigi egyetlen Weissmüller-filmet a newyorki Capitolban.

— Még álomban sem gondoltam arra, hogy filmezzek. A feleségem ideája volt. Ő akkoriban Kaliforniában volt filmfelvételen és ő ajánlta a filmgyár casting direktorának, hogy készítsenek rólam próbafelvételt. A direktor nem nagyon kapott az ajánlaton, mert az volt a véleménye, hogy a sportemberek, még ha mutatósak is, de filmen játszani nem tudnak. De Bobbe addig beszélt, míg a direktor engedett. Sürgönyöztek értem. Én odautaztam és megkezdődött a próbafelvétel. Néhányszáz láb filmet forgattak rólam, megnézték a vetítőteremben, aztán szerződtek. — Johnny itt szivből felnevetett. — Tudja, én azt hittem, merthogy a Tarzaz-ról volt szó, hogy gyermekeknek készül a film. A Tarzan néma változatát ismertem és azon igyekeztem, hogy úgy játszam, ahogyan a gyermekek szeretik. Tehát ugráltam és kunsztokat csináltam. Mindent megtettem, amiről azt hittem, hogy azon a gyermekek majd mulatnak.

Ennyi naivságra azonban már felkiáltott K. Albert:

— De ember! A maga filmközönségében egy gyermekre huszonöt nő jut. Azokat hódította meg!

Johnny legyintett.

— Ez nem érdekel. Én szeretem a feleségemet.

K. Albert nem győz eleget áradozni erről az ideális férfiről a newyorki ujságokban.

Szaküzlet optikai és finom solingeni acél árukban: beretvák ollók stb
Köszörülde, orthopead készü- **Tejnor Ferenc és Tsa**
lékek és mülábak készítése.
Optikus és késmüves. ARAD, Piața A. Iancu Szabadság-tér 21.

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Kadettkisasszony

„Az élet néha fantasztikusabb minden költészetnél. Ez a film megtörtént esetet mutat be a bécsujhelyi kadettiskola hivatalos aktái nyomán“ . . .

Ezzel az előszóval kezdődik a „Kadettkisasszony“ vetítése, mégpedig nemcsak hangulatkeltés végett. 1797-ben a bécsujhelyi katona iskolába egy fiatal leány vétette fel magát, bátyja helyett, aki pap szeretett volna lenni. Francesca Scanagatta — így hívták a milánói származású gazdag urilányt — oly ügyesen titkolta nemét, hogy apja is beleegyezett a katonai tanulmányok folytatásába. Számtalanszor került Francesca abba a veszélybe, hogy felfedezik női mivoltát, de lélekjelenléte mindig kisegítette őt a kényes helyzetekből. Katonai pályafutásának csak hirtelen fellobbant szerelme vetett véget, amikor is Spini kapitány feleségül vette. I. Ferenc császár ekkor kegyesen kiengedte a hadsereg kötelékéből és hadnagyi nyugdíjat adott neki . . . Ezt a valóban egyedülálló történetet dolgozta át Fritz Grünbaum és Roda-Roda modern cselekménnyé és Robert Stolz zenéjével ebből keletkezett a Kadettkisasszony filmoperett.

Dolly Haas, aki a darab címszerepét játssza, a legnagyobb áldozatot hozta a siker érdekében: levágatta szép, vörösés fényben tündöklő fürtjeit. Mit meg nem tesz a színésznő egy jó szerep kedvéért? Amikor először megjelent Bolváry Géza előtt oldalt választott, simára lefésült fiufrizurával, kadettruhában: a kiváló rendező is alig ismerte rá. Dolly Haas később annyira beleélte magát fiuszerepébe, hogy a felvétel után már nem is érezte jól magát női ruhában. Gustav Fröhlich, aki a kadettkisasszony vőlegényét alakítja, kijelentette az ujságíróknak, hogy soha egyetlen szerepében sem érezte oly jól magát, mint a „Liebeskommando“ Lorenz főhadnagyában.

Ezekután nem csodálhatjuk, ha a külföldi lapok a legnagyobb elragadtatás hangján áradoznak erről a filmoperetről. „Hihetetlen! — írja a Film Kurier ennyi egyszerű és mégsem katonafilm! Ennyi bécsi hangulat és mégsem grinzingi korcsmagóz! Ennyi humor és semmi sületlenség!“ A 12 Uhr Blatt Bolváryt dicséri: „Bolváry mindig óvakodik az izléstelenségektől, Bolvárynak vannak ötletei, keres és talál új hatásokat, új fordulatokat és csattanókat“. A Berliner Zeitung Dolly Haas és Halmay Tibor tánccuettjét a legkiválóbb teljesítménynek mondja ebben a zsánerben. Mindannyian megállapítják, hogy az átütő, rendkívüli sikernek nem utolsó sorban előidézője Robert Stolz hatásos muzsikája. Négy slágerszám sorakozik egymás mellé és nem tudunk választani közülük, melyik a jobb? A „Kamerad,

wir sind die Jugend!“ című induló, „Ich möcht einmal wieder verliebt sein!“ angol valcere, „Eine kleine Freundschaft mit dir“ kábitó foxtrottja, vagy a bűbájos slow-fox: „Im Traum hast du mir alles erlaubt“. Gramofonlemezen mind-egyik máris népszerűvé vált.

Égi titánok

Az „Égi titánok“ egyike azoknak a grandiózus filmeknek, amiket csak Amerika tud a piacra dobni. Egy ilyen film előállításához Amerika gazdagsága, a producer ötletessége, az operatőr technikai biztonsága és egy olyan színészgárda kell, amelyiknek minden egyes tagja, tudja ugyan, hogy a felvételek közben az életével játszik és éppen azért az emberi teljesítmény a legvégső fokát adja. — Nem kisebb sztárok mozognak a vásznon, mint Wallace Beery, Clark Gable, Conrad Nagel, Marjore Rambeau, Marie Prevost, Dorothy Jordan, még a kisebb szerepeket is a talkie legjobb csengésű nevei vették át. A cselekmény maga rendkívüli színes és izgalmas amerikai történet, amelynek egyszerű keretén belül mutatja be a rendező Amerika méreteiben és arányaiban szédületes hadirepülőgép technikáját. A cél érdekében a felvételek utolérhetetlenek, a hangos rész a legtökéletesebb, ami megint csak azt dokumentálja, hogy a filmiparban Amerika legyőzhetetlenül tartja a hegemoniát.

Égi titánok . . . A film címe ez. Az ember meghódította a levegőt. Most indul egy új szédületes eposz nyitánya, aminek hőse a modernultraszáracsőszármakkal azok a légi gyakorlatok és hajmeresztő bravurok, amik az ember szeme előtt leperegnek, szinte azt igazolják, hogy semmi sem lehetetlen már. Az USA Navy légihadereje vonul el a néző szeme előtt. A későbbi jelenetek, azok, amelyek a legítámadás és bombavetés lezajlását mutatják be, egy cseppet sem hagynak senkit sem kétségben az iránt, hogy mi történik akkor, ha mondjuk, úgy véletlenül megint eldördül valahol az első puskalövés. Ez a film a napnál is világosabban mutat arra, hogy az eljövendő nagy háboruban a földönkuszó ember élete nem ér már egy fabatkát sem. Ott, ahol három-ezer méter magasságból a levegő titánja torpedóbombájával még egy tenyérszerű célt is eltalált a földön, megszűnik minden biztonságérzése, Mert hiszen bizonyos, hogy a városokat úgy el lehet seperni a föld színéről, mint a rosszul épített kártyaváracskot. Egy ilyen legítámadás, ami ezen a filmen lepereg negyedóra alatt kő és romhalmazzal csinál például Aradról. Éppen ezért az a film pacifista film. Kell, hogy az legyen, mert maradék nélkül igazolja, hogy egy esetleges háború szárazon, vizen és a levegőben nem jelent mást, mint teljes pusztulást mindennek.

Már csak azért is érdemes megnézni a Motro Goldwynnak ezt a remekét, amely a legjobb propagandát fejt ki a béke mellett.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!**

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszer-tár

ÜZLELÜNKET

a végeladás tartamára

Piața Avram Iancu 21.

(Szabadság-tér) színházzal szembe

helyeztük át.

„MERCANTIL“ szőnyeg- és divatáruház

Megnyilt a

„Revü“ uriszabóság

ARAD, Deák Ferenc-u. 15. kapu alatt.

A megszűnt **Sámson Jakab-cég** szabásának, **Csont Sándor** vezetésével készülnek a legujabb szabásu ruhák. Pontos és szolid kiszolgálás! Elsőrangú munka! Olcsó ár!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FICK

legolcsóbban fest, tisztí
őszii felöltőket és ruhákat
gallérokat legszebben fértvez

Str. Barițiu 14. Fiókküzet a Lutheránus templommal szemben

Csak az árak olcsók — minősége nek változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Str. Brătianu (Weitzer János-uca) 2.
Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztűm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

Fest, vegyileg tisztít

KNAPP

gőz- és villanyerőre berendezett vaa ata
volt Weitzer-uca 11. — volt Magyar-uca 10.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöletnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.

A R A D, Színházépület.

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

K R E B S

festő és vegytisztítóhoz viszik,
közel a villamoshoz és a vidéki
autóállomással szemben van.

Arad, volt Boros Béni-tér
51. Fiók : v. Deák Ferenc-uca.

≡ A »REGGEL« ≡

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótá-
borának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasz van :

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhivatalához Arad, Str. M. Nicara 1.

FONTOS TUDNIVALÓ!

Magán- és közokiratait

MITRA I.

SÁNDOR

az aradi kir. törvényszék által hites fordító és tolmácsánál for-
dította román nyelvre. Kész fordításokat átteszt! Iroda.
Arad, Bul. Reg. Ferdinand 5. (az udvarban) Arad-Csanádi Bank-palota.

Országszerte elismert kellemes szórakozóhely az aradi

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás.

Elkülönített játéktér. Szeparált bridg-
szalon. Estéknként parkettánc. Aradváros közön-
ségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye

M U Z S A Y N Á L

színházzal sz. **Őszi öltönyök és átmeneti kabátok.**

Trench-coat. Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény.

Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemű fűszer és csemegeárunk

legjobb minőség-
ben, legolcsóbban **É L E S** fűszer- és cseme-
geüzletében o—o

Kiadja az „Erdélyi Élet” Lapkiadó Vállalat.

Tip. Lovrov, Arad.